

Fiskeri- og Kystdepartementet
Postboks 8118

0032 OSLO

Vår ref.: 8356/11/WG 11/117

Dir.innvalg: 77 66 01 08

Deres ref.: 201100177- /

Dato: 01.09.2011

SVAR - LANDINGSMØNSTRET I TORSKEFISKERIENE

Vi viser til høringsbrev fra Fiskeri- og kystdepartementet, med høringsfrist 10. september 2011.

Norges Råfisklag har selv vært en av initiativtakerne til endring av kvoteåret. **Vårt utgangspunkt har utelukkende vært markeds- og omsetningsmessige hensyn, samt muligheten for å fiske mer sei og hyse på høsten.** Saken ble behandlet organisatorisk i 2003-2004 og endte da i en utredning fra Fiskeriforskning datert 4.11.2004, med tittelen: "Omlegging av reguleringsåret i torskefisket – mulige fordeler og ulemper". Konklusjonen i rapporten var at dette tiltak med dagjeldende utgangspunkt ville kunne flytte oppfiskede torskekvanta i størrelsesorden 15.-25.000 tonn fra 1. over til 2. halvår.

Vi har senere ved flere anledninger gjentatt vårt standpunkt, senest i vårt representantskapsmøte 25.-26. mai 2011, der følgende tas med fra vedtak i sak R-02:

Større stabilitet med mindre sesongsvingninger i råstoffleveransene, vil kunne øke næringens samlede verdiskaping. I denne sammenheng vil representantskapet be myndighetene utrede konsekvensene av og mulighetene til å endre kvoteåret.

Vi ser det som positivt at dette arbeidet nå er i gang. Forskjellige tiltak har vært gjennomført med sikte på å dempe sesongtoppen i mars, uten at det har gitt ønsket effekt. Overgang til fartøyskvoter for kystflåten, forskjellige grader av periodisering, bifangstordninger igangsatt i etterkant av vinterfisket, kvotebonus for levendefangst er tiltak som har vært prøvd. Vi holder fast på at en endring av kvoteåret vil bidra til at flere båter velger å fiske torsk utover høsten, gjerne som bifangst i et hovedfiskeri etter hyse eller sei.

Til spørsmålene som stilles i departementets brev, har vi følgende svar:

1. Hva er hovedårsaken til dagens landingsmønster i torskesektoren?

Først og fremst naturgitt, der god tilgjengelighet de 4 første månedene av året gir et effektivt fiske med lave fangstkostnader på stor fisk av god kvalitet og der mulighetene for størst utbytte også av biproduktene er på topp. Også markedsmessig ligger det godt til rette for fangst/produksjon på denne årstiden, da fiskestørrelse/ kvalitet/værforhold gir flest anvendelsesmuligheter av ilandførte kvanta. I tillegg er det slik at mange fiskere i kystflåten har forventninger til at refordelinger utover året vil gi økte kvoter pr båt, og kan vise til at dette

har vært regelen tidligere år. De har ikke den nødvendige tilliten til systemets stabilitet til at de tør la kvanta stå ufisket til høsten.

2. For hvilke fartøygrupper/-størrelser er dette et eventuelt problem?

Forholdet er mest aktuelt for kystflåten, som er mer væravhengig enn havgående flåte. Om det for den enkelte oppfattes som et problem, er en annen sak. De fleste vil av hensyn til fangstkostnadene uansett legge opp til et hovedfiskeri på vinteren, uavhengig av reguleringsmodell. Men muligheten for å ta noe av sesongtoppen bort, kan være reell for den del av flåten som av lønnsomhetsvurderinger eller etter eget ønske vil drive et helårsfiske.

3. For hvilke foredlingsbedrifter/geografiske områder er dette et eventuelt problem?

En konsentrert sesongtopp i mars gir større andeler av torskekvoten levert i Lofoten/Vesterålen og til dels Troms og lenger sør i Vikna, mens Finnmark taper på et slikt fangstmønster.

4. Er dagens kvoteår med start 1. januar en medvirkende årsak til problemet, og hvorfor er det eventuelt slik?

Som nevnt innledningsvis mener vi det. Begrunnelsen framgår også der.

5. Vil noen av disse eventuelle problemene løses ved å flytte starten på kvoteåret til 1. mai eller 1. september?

Også her viser vi til det vi har kommentert innledningsvis.

6. Hvordan vil et kvoteår med start 1. mai eller 1. september påvirke/endre fangstmønster og fordeling av fangst mellom ulike reguleringsgrupper, ulike størrelsesgrupper og fartøy fra ulike deler av kysten?

Vi mener starttidspunktet for nytt kvoteår markerer en ny giv, der det er fritt opp til flåten å gå i gang med sitt fiske eller avvente til fisketilgjengeligheten blir bedre etter nyttår. Dette er en valgfrihet vi mener flåten i dag normalt ikke har, i og med de kraftige sesongtoppene først på eksisterende kvoteår. Hvordan dette kan slå ut for enkelte reguleringsgrupper m.v., er vanskelig å vurdere.

7. Hvordan vil kvoteår med start 1. mai eller 1. september påvirke/endre leveringsmønster og fordeling av leveringer geografisk?

Naturgitte forhold tilsier at fisket da vil kunne flyttes mer nordover mot et vårtorskefiske eller et høst-/fjørjulsfiske i Finnmark eller ute i havet ved Bjørnøya/Hopen når et nytt torskeinnslag er på gang.

8. Vil en endring av kvoteåret endre fangst-/leveringsmønsteret over året?

Vi mener vi vil se en slik effekt.

9. Vil det å flytte kvoteåret til start 1. mai eller 1. september påvirke/endre anvendelsen av råstoffet mellom fersk, frosset, saltet, tørket m.v.?

Kvanta levert på høsten vil være attraktivt for et godt betalende ferskfiskemarked og legge til rette for bedre utnyttelse også av ferskfiletanvendelsen. Mindre kvanta landet på vinteren når hengesesongen i Lofoten er på topp, vil i teorien trekke råstoff bort fra den anvendelsen, under ellers like forhold (konkurransen, pris). I tillegg vil en redusert andel av torskeråstoffet gå til anvendelse salting, som er den klart viktigste anvendelse av torsken under vinterfisket. Det

som vil motvirke en slik tendens er god tilgjengelighet, innsig på innersida i Lofoten, høye priser på fisk til nevnte anvendelser m.v.

10. Hvilke konsekvenser vil det å flytte kvoteåret til start 1. mai eller 1. september få for det tradisjonelle skreifisket?

Dette fisket vil uansett trekke til seg aktivitet p.g.a. god tilgjengelighet, effektivt fiske på stor, verdifull fisk med stor andel biprodukter. Men noe av vitsen med endringen av kvoteåret er nettopp å redusere fisketoppen i mars, hvilket vil gi seg utslag også for det tradisjonelle skreifisket, som da er på sitt beste.

11. Vil det å flytte kvoteåret endre bearbeidingsgraden i Norge?
Jfr svaret i punkt 9.

12. Vil det å flytte kvoteåret til start 1. mai eller 1. september kunne medføre endret beskatningstrykk på kysttorsk eller andre arter enn torsk/hyse/sei, og eventuelt på hvilken måte?

En del av den økte aktiviteten utover høsten vil kunne føre til økt beskatningstrykk på kysttorsken, men en stor del vil være basert på nytt innsig av norsk arktisk torsk som havgående flåte og større kystbåter går i møte ute i havet, eller når den kommer inn til Finnmarkskysten. Ellers vil økt aktivitet utover høsten også medføre at kystflåten tar større andeler av sine tildelte hyse-/seikvoter.

13. Kan eventuelle problemer med kvoteår som starter 1. januar løses med kvotefleksibilitet mellom kvoteårene?

Det ville nok hjelpe på, men først og fremst hvis det kunne gjennomføres på fartøynivå, ikke bare gruppenivå.

14. For hvilke fartøygrupper er det mest aktuelt med kvotefleksibilitet/kvotebank?

Det er mest aktuelt for kystflåten u/28 meter, som kan få problemer med å ta restkvoter utover høsten, avhengig av vær og tilgjengelighet.

15. Bør en kvotebank bare være åpen for at ufisket kvantum kan fiskes påfølgende år, og bør det være en første eller siste uttaksdato påfølgende år?

Kvotebank gir uansett reguleringsmessige utfordringer, og vi mener disse må begrenses ved å sette krav til at ufisket kvantum bare kan overføres til påfølgende år, gjerne kombinert med krav om siste uttaksdato.

16. Hvilke fordeler og ulemper er knyttet til kvotebank?

Systemet må bygge på stabilitet, der fiskerne kan få tillit til at kvotekvanta man venter til høsten med å ta, ikke går tapt dersom værforhold/tilgjengelighet vanskeliggjør planlagt aktivitet. På den måten vil et system med kvotebank føre til at fiskeinnsatsen spres mer utover året. Utfordringen vil mest dreie seg om kravet til oversikt i kvotekontrollen.

17. Hva vurderes å veie tyngst samlet sett ved en endring av kvoteåret, fordelene eller ulempene? Er det andre alternativer som er bedre, inkludert ingen endringer fra dagens modell?

Som nevnt innledningsvis har Norges Råfisklag tatt til orde for endring av kvoteåret som et instrument for å få spredd landingene bedre utover året. Hovedhensikten er å dempe sesongsvingningene for dermed å legge grunnlaget for å øke næringens totale verdiskaping,

herunder å få økt uttak av sei og hyse. Mange andre utveier er prøvd for å nå dette målet, men de har i liten grad lyktes.

18. I hvor stor grad har ordningen med bifangst bidratt til et jevnere landingsmønster?

Selv om det er vanskelig å underbygge påstanden med undersøkelser foretatt av f.eks. Nofima, vil vi mene at ordningen har virket positivt. Ordningen er i enkelte tilfeller et bidrag til å holde i gang et fiske etter at et fartøys torskekvote er tatt. For øvrig mener vi endring av kvoteåret vil gi langt bedre effekt.

19. Bør bifangstordningen videreføres, og i såfall i hvilken form?

En endring av kvoteåret til start 1. september vil ta bort det meste av bifangstordningens berettigelse, men den vil uansett kunne virke positivt med sikte på forlenget aktivitet når vinterfisket går mot en slutt.

20. Kan periodisering sammen med kvotefleks over året være en løsning?

Periodisering på gruppenivå har vært prøvd før, med en viss effekt, men også med mange negative effekter for den aktuelle flåtegruppe. Vi holder fast på at endring av kvoteåret vil være det beste alternativ.

21. Hvordan har/vil strukturering virke(t) inn på landingsmønsteret?

Undersøkelse gjennomført av Nofima viser at det er vanskelig å se klare tendenser for hvordan forskjellige grader av strukturering har påvirket landingsmønsteret. Men enkelte kombinasjoner innen strukturering ser vi har virket positivt med hensyn til redusert sesongtopp i mars, og andre har virket negativt. Rene torskefartøy med strukturering ser ut til å være noe mindre sesongorientert, mens kombifartøy er blitt vesentlig mer sesongorientert. Undersøkelsen er imidlertid gjort etter relativt kort virketid for strukturkvoteordningene.

Med vennlig hilsen

NORGES RÅFISKLAG

Svein Ove Haugland
Ass. direktør

Willy Godtliebsen